

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Bemærkninger

i Anledning af

et Angreb i Kjøbenhavnsposten No. 362 f. A.

INDEBYDELSESKRIFTE

til

den offentlige Examen i Kolding lærde Skole 1837,

af

Johannes Grönlund,

Skolens Rektor.

Trykt hos S. Hempel i Odense.

Disse Bemærkninger, der vare bestemte for Kjøbenhavnsposten, indsendte jeg allerede i Begyndelsen af dette Aar til sammes Redaktør, men efterat jeg i 3 Maaneder havde ventet paa deres Optagelse, fik jeg paa anden Haand den Besked, at de ikke kunde optages formedelst deres Længde. Jeg vælger da denne Vei til deres Bekjendtgjørelse, som den passeligste næst efter Kjøbenhavnsposten.

Gr.

Skjøndt jeg Intet hader mere, end alskens Penneseide og offentlige Skjenderier, og Intet elsker høiere, end Fred med alle Mennesker, forsaavidt som det kan bestaae med Pligt og Samvittighed, saa gives der dog Tilfælde, hvor man ikke kan unddrage sig for, paa offentlig Tiltale at give offentligt Gjensvar, og i et saadant Tilfælde befinder sig for Øieblikket Forfatteren af disse Linier. Dog skal jeg, skjøndt jeg ikke føler mig behandlet af min Angriber paa den skaansomste Maade, saavidt som muligt vogte mig for alle Ukvemsord og ethvert haardere Udtryk, naar det ikke til eget Selvforsvar er aldeles nødvendigt. Jeg skal stræbe at vedligeholde den sindige Ro, hvormed det sømmer sig at føre en videnskabelig Strid, der dog som oftest kun er en Følge af modsatte Anskuelser og forskjellige Erfaringer, og at bevare den maadeholdne Tone, hvori det egner sig Mænd at tiltale Mænd, hvem det kun er om Sandhed at gjøre, og om Intet uden om Sandhed. Skulde der

alligevel i det Følgende forekomme Et og Andet, der maatte synes min Angriber lidt stødende, da vil han, som jeg haaber, siden han selv fordrer det samme af dem, som han monne dadle, „være saa billig at erkjende, at Skylden ligger hos ham selv, eller ogsaa føre Beviis for, at det, jeg har udpeget som urigtigt og falskt, ikke fortjener dette Navn.“ — Og nu til Sagen.

En Anonym har under Mærket: h. r. n. ladet indrykke i Kjøbenhavnsposten No. 362-63 f. A. et Stykke, der har til Overskrift: Tanker af en Skolemand, hvori der, foruden enkelte Urigtigheder, ogsaa findes meget Godt, og forekomme flere Yttringer, hvor jeg gjerne gjør Forfatterens Ord til mine. Og med en Forkjærlighed, som man stedse viser mod det, hvorfor man interesserer sig, tog jeg fat paa dette Stykke, og glædede mig strax paa den første Side over de Anskuelser, Forfatteren lagde for Dagen, som især over den Samvittighedsfuldhed, hvormed han i Eenrum undersøger sig selv i Anledning af Røgtningen af sit Kald. Men høiligen overraskede det mig, da jeg paa den næste Side fandt mit eget Navn nævnet, og det paa en Maade, der naturligviis ikke kunde være mig behagelig.

Til sidste offentlige Examen udgav jeg nemlig, da jeg ved Sygdom blev hindret fra at fuldføre en dertil bestemt Afhandling, et Brudstykke af Prof. Klumpps Skrift: „Die gelehrten Schulen nach den Grundsätzen des wahren Humanismus und den Anforderungen der Zeit“, der havde til Titel: De skadelige Følger af den hidtil brugte Methode ved Elementarunderviisningen i det

latinske Sprog. Dette Brudstykke er paa bemeldte Sted bleven haardeligen angrebet, og i bittre Udtryk er der i en lang Anmærkning ubarmhjertigen bleven afsagt Fordømmelsesdom saavel over det, som over dets Oversætter. Den første Følelse, der greb mig ved at læse dette uretfærdige Angreb, var lidt Ærgrelse over, at man saaledes har kunnet mis-kjende mine Hensigters Reenhed, at man saa uven-ligen, ja! endogsaa fornærmende, har søgt, skjøndt ufortjent, at nedsætte mig og min Embedsvirksomhed, idet man glatvæk har, uden Undersøgelse og uden Beviis, tillagt mig Hensigter og Meninger, som jeg aldrig har og aldrig kan vedkjende mig. Men lykkeligviis røres jeg ikke ret længe af Sligt, vel vidende, at Miskjendelse er saa ofte Menneskets Lod paa Jorden, og at Mængdens Domme ofte ere som Luftens Veir, der snart gaaer hid, og snart gaaer did. Tværtimod har denne Begivenhed endogsaa opman-det mit dengang af andre Byrder nedtrykte Sind, især da min Angriber ved sine urigtige Angivelser og ubeviste Paastande har gjort mig mit Forsvar saa saare let, og det blev mig en Opmuntring, at jeg erholdt denne Leilighed til endnu mere at tænke over en Gjenstand, der bestandigt er mig kjær. Men at Angrebet har havt denne Virkning paa mig, er ikke min Angribers Skyld, der vistnok ikke har havt dette til Hensigt.

Den anden Følelse, hvoraf jeg gjennemtrængtes ved at læse denne Anmærkning, var Smerte og Be-klagelse over, at en videnskabeligt dannet Mand, hvis aandige Blik ved psykologisk Studium af Men-nesker og Bøger skulde være rensset og frit for al

eensidig Betragtning, kan være saa kortsynet, at, naar han træffer paa Noget, der ikke stemmer overens med hans eengang opfattede Meninger, og alt-saa maa være urigtigt og falskt, saa kan han ikke bemærke og see, endogsaa hvad der staaer klart for hans legemlige Øie, og, da Indholdet af mit Program er imod hans Erfaringer, saa har han ikke kunnet, — thi ei vil jeg antage, at han ikke har villet — finde i samme, hvad der virkelig staaer der. Sandhed er det Maal, hvorefter vi alle bør stræbe. Ad forskjellige Veie og gjennem forskjellige Erfaringer naae vi omsider til dette Maal, eller troe idetmindste efter vor bedste Overbeviisning at have naaet det. Og da egner det sig den selvstændige Mand, med Værdighed at forsvare, hvad han anseer for Sandhed, uden eensidigen at fordømme Andres Meninger, der ogsaa have grandsket og prøvet, kæmpet og stridt for at naae til dette Maal. Fjernet være derfor al Laugstvang fra Videnskabernes frie Dyrkning! Thi i Aandernes Rige hersker ingen tyrannisk Enevælde. Der gjelder maaskee mere, end nogetsteds, hin gyldne Regel: Prøver Alt, og beholder det Gode! Fulgte vi kun stedse denne Regel, da vilde vi ikke saa tillidsfuldt troe paa vor egen Ufeilbarlighed, og ikke, uden tilstrækkelig Prøvelse, ubarmhertigen bryde Staven over Andre, hvis Meninger ere forskjellige fra vore. Og da jeg ikke troer paa denne Ufeilbarlighed hos mig selv, men stedse paa min pædagogiske Bane har prøvet Alt, og søgt at tilegne mig det Gode, saa er heller Ingen villigere, end jeg, til at modtage enhver Belærelse, og, naar det skeer ved Grunde, der ere overbevisende for mig,

at forandre min Mening. Jeg kan ogsaa feile, har feilet ofte og i mange Stykker; men derfor har jeg ogsaa i Erkjendelsen heraf sagt i en Anmærkning, S. 9, i mit Program: „at der findes ikke saa faa Lærere, der nære den Overbeviisning, at man, for at være en dygtig Lærer i sine Fag, behøver endnu noget Mere, end de blotte Kundskaber; at et stort, ja det største Forraad af disse endnu langt fra ikke er Nok, for at kunne være for sine Disciple, hvad man dog gjerne vil og bør; at det i Henseende til Kundskabernes Meddelelse og den hele Aandsudvikling hos Ungdommen, samt Sædernes Dannelse kommer fremfor Alt an paa Methoden man bruger, og at denne ikke erhverves saa let, som man stundom troer, men at man først gjennem mange Feilgreb og mislykkede Forsøg kommer til nogenlunde Sikkerhed i denne Henseende.“

Men endnu er jeg ikke ved tilstrækkelige Grunde bleven overbeviist om, at jeg har feilet saa svarligen, som min Angriber troer, ved at oversætte hint Stykke af Klumpp, der udgjør en Deel af mit sidste Program. Endnu er jeg ikke bleven overbeviist om, at den Methode, der følges, i det Mindste endnu paa enkelte Steder følges ved Elementarunderviisningen i Almindelighed, og ved det latinske Sprog i Særdelshed, ikke kan forbedres, og, saalænge jeg ikke er bleven dette, vil min Angriber undskylde, at jeg bliver ved min Mening. Jeg skal nu gjennemgaae min Angribers dadlende Anmærkning stykkeviis, og dertil hver Gang føie mine Bemærkninger, for dog at vise, at jeg „har kjendt og overveiet Sagen“ maaskee vel saa godt, som min Angriber synes at have, eller

at ikke Alt er „aldeles falskt“, hvad han stempler som saadant, og at jeg altsaa ikke, hvad han saa artigen beskylder mig for, saa ganske „synes at kæmpe mod Veirmøller.“

Efterat min Angriber har indledt sin Anmærkning med den Yttring, at han maaskee ved en anden Leilighed skal tale om den mærkelige anti-latinske Tendents, som hyppigen i de sidste Aar har viist sig ved Universitetet, bliver han saaledes ved: „Men hvad skal man sige, naar man blandt Skolernes egne Embedsmænd finder heftige Modstandere af Samme i deres nuværende Indretning? Som en Saadan synes os Hr. Rector Grønlund at være optraadt ved sit ogsaa i andre Henseender mærkelige Skoleprogram for d. A.“ (1836). — At jeg maatte overraskes, ved at see mig saaledes skildret, og min Virksomhed som Skolemand saaledes stillet til Skue, det vil vist ikke undre Nogen, i det Mindste Ingen, der kjender mig nøiere, thi de kjende mig sikkert fra en anden Side, end den, hvorfra jeg her bliver fremstillet. En Modstander kalder han mig af de lærde Skoler, fordi jeg har oversat et Stykke af Klumpp om Elementarunderviisning, hvorved jeg har havt til Hensigt, at gjøre opmærksom paa Feil ved denne Underviisning, hvor disse endnu vare at finde, og saaledes at bidrage til Underviisningens Forbedring. Og derfor fremstilles jeg som en Modstander af de lærde Skoler, hvilke maaskee endnu Ingen har elsket høiere, end jeg, eller elsker endnu. I Skolens Tjeneste og i Bestræbelse for at være samme saa nyttig, som muligt, henrandt mit Livs bedste Aar, og med Glæde mindes jeg endnu de mange Aar, som randt i Beskjæftigelse

med saa mange flinke Disciple, der stedse bleve mig kjærere, idet jeg efter Evne ogsaa søgte at bidrage min Skjerv til deres Dannelse, og af hvilke jeg haaber, at jeg ogsaa endnu, i en fremrykket Alder, ikke skal mindes som en Modstander enten af dem eller af Skolerne. Jeg har været ung, og er bleven gammel, men i en Række af 31 Aar, fra den Tid af, da jeg, besjælet af en brændende Iver for Opdragelse og Underviisning, i Aaret 1806 indtraadte i det pædagogiske Seminarium, er jeg første Gang bleven kaldt en Modstander, ja en heftig Modstander af de lærde Skoler, af det, hvorfor jeg ene har levet og virket, og hvorfor jeg, selv under trange Kaar, stedse har virket med Glæde og Lyst, af det, som jeg elsker høiest paa denne Jord, og aldrig vil ophøre at elske, og det af ingen anden Grund, end fordi jeg vil deres Forbedring. Vel føies det Ord „synes“ til Beskyldningen, det eneste formildende Ord, der findes i den hele bitre Anmærkning; men dets formildende Kraft bliver hævet ved den Aand og den Tone, der gaaer igjennem det Hele, og det er altsaa at regne for Intet. Men havde min Angriber kjendt det allermindste til mig og min Virksomhed i Skoleforretninger, hvorledes jeg ene lever og aander for min Skole og dens Vel, og hvorledes Disciplens Fremgang og Sædelighed er Maalet for alle mine Ønsker og Bestræbelser: da nærer jeg det Haab, at ogsaa han vilde have været skaansommere i sin Dom over mig og min Færd, og ikke uden tilstrækkelige Grunde brugt et Udtryk som dette. Skulde min Angriber være af den Formening, at, fordi der i Programmet findes udtalt Dadel af Underviisningsmetoden i Latin, jeg derfor

skulde være en Modstander af det latinske Sprog i Skolerne, da erklærer jeg herved aabent og frit, at dette er langt fra mine Tanker, og til denne Formening kan heller ikke Programmet have givet Anledning, da i dette det latinske Sprog, og det navnlig S. 25, bliver omtalt med Hæder. Og fordi jeg dadler Methoden ved Underviisningen i samme, derfor dadler jeg ikke Sproget selv; nei, tværtimod skulde Programmet gjøre opmærksom paa en lettere Maade at lære Sproget paa, for saaledes hurtigere at kunne gjøre Bekjendtskab med dets Mesterværker, og for tillige, ved efter en forbedret Methode at anvende færre Timer paa Latin, ogsaa at vinde Tid til, hvad andre Fag man maatte ønske optagne blandt Underviisningsgjenstandene i de lærde Skoler. Ikke behøver derfor min Angriber, med Hensyn til mig at beklage sig over, som han i sine Tanker af en Skolemand har gjort, „at man fra forskjellige Kanter hører de Kundskaber, man i sin Ungdom med Anstrængelse har erhvervet sig, for hvis Meddelelse man i sin Manddom skal arbejde, og med hvilke man med Aanden i sit Liv skal sysle, omtales som forældet og unyttigt Kram; at man kappes om at skildre de lærde Skoler som, hvad Nutiden angaaer, i deres hele Indretning forfeilede og næsten skadelige; at man vil bestyrke slige Sætninger ikke ved Grunde og rolig Undersøgelse, men ved høirøstet Tale og Kraftudtryk, som ikke overbeviser den Kyndige, men villdele Mængden, der ei altid forstaaer at skjelne det Sande fra det Falske, og som mener, at Noget dog vel maa være rigtigt, siden man siger saa Meget saa bestemt.“ — Dette, der som det Følgende er frem-

sat saa rigtigt og smukt, behøver, som sagt, min Angriber ikke at beklage sig over med Hensyn til mig. Thi jeg nedsætter ikke vore lærde Skoler i deres nærværende Indretning, om jeg end finder Adskilligt ved samme, der kunde trænge til Forbedring. Jeg ringeagter ikke min Angribers erhvervede Kundskaber eller hans Virksomhed som Skolemand, jeg tvivler ikke om hans Dygtighed, jeg miskjender ikke hans gode Villie i det, han har skrevet om Skolerne, og jeg bestræber mig for at overbevise mig om hans Hensigts Recnhed i det, han har skrevet imod mig; thi jeg vil ikke antage, at uædle Bevæggrunde have drevet ham til Angrebet, men at reen Interesse for Sagen, og den Overbeviisning, at han havde Ret, og jeg havde Uret, har besjælet hans Indre og styret hans Pen. Havde blot jeg ikke Mere at beklage mig over hos min Angriber! Men paa en nedværdigende Maade har han gjennem hele Anmærkningen søgt at nedsætte mig og min Embedsvirksomhed. Han har, som vi i det Følgende skal see, i uskaansomme Udtryk fremhævet Alt, hvad der stødte ham selv, han har frakjendt mig Indsigt i det, hvorom jeg skriver, han har anført Urigtigheder og er tyet til Overdrivelser, og det uagtet han i sin Afhandling erklærer, „at han ikke har villet angribe nogen Enkelt, og har derfor ikke villet tilføie sit Navn; at han overhovedet har villet gavne, ei angribe eller fortrædige Nogen.“

Dog — jeg vil nu videre gjenneemgaae hans Anmærkning:

„Samme indeholder en Oversættelse af en Stump (sit venia verbo! skjönt der synes at ligge noget

Foragteligt i dette Ord) af Klumpps Skrift die gelehrten Schulen (1829). Vi ville ikke tale om, at denne Bog synes for gammel og bekjendt, til nu at skulle bydes Publicum stykkeviis i Oversættelse.“ — For gammel kan dog vist en videnskabelig Bog ikke kaldes, naar den har en Alder af 7 à 8 Aar. Har den virkelig Værd, hvad jeg anseer denne for at have, da vil den længe efter denne Alder kunne læses med Nytte og Fornøielse af dem, hvem slige Gjenstande maatte interessere. Og for bekjendt troer jeg sikkert ikke, at den er. I hvor mange Skolebiblioteker mon den findes? I nogle veed jeg med Vished, at den ikke er. Og mon den ogsaa der, hvor den findes, er bleven læst af alle Lærerne ved Skolen? Og dog indeholder den ~~snarere~~ meget Godt om alle de Videnskaber og Sprog, der ere Gjenstand for Skoleunderviisningen, og forfegter end Forfatteren med Varme sine Anskuelser, som det egner sig enhver frisindet Mand, der strider for en Sag, som han anseer for den bedste, saa er han dog ikke derfor saa eensidig i sine Meninger eller saa omtaaget af Fordomme, som min Angriber synes at antage. Nei! for bekjendt er den sikkert ikke, i det Mindste ikke uden for Hovedstaden, og selv der maaskee neppe engang. Thi Böger af dette Slags have kun Interesse for Faa. Kun Faa læse Skrifter om Börneopdragelse og Underviisning. Og selv iblandt Dem, der bestemme sig til Lærerfaget, er Læsningen af pædagogiske Skrifter just ikke saa synderlig almindelig. Og dog ere disse, foruden Øvelse i Instituter, det eneste Middel, hvorved de vordende Lærere kunne erholde nogen Kundskab om Underviisningsmethodene; thi det pædagogiske Semi-

faare

narium, der var en for kostbar Indretning, er gaaet til Hvile. Det levende Ord, hvoraf man der gennemtrængtes, er forstummet, den brændende Iver, hvoraf man gennemglødedes der, er kölnet eller slukt, og ingen anden forberedende Anstalt er traadt i dettes Sted. Hvorfra skal da de, der ønske at danne sig for Skolefaget, hente Veiledning, uden fra Skrifter? I Danmark er den ikke at finde, da der derimod i Tydskland næsten i enhver Stat findes Seminarier til Lærernes Dannelsø. Det Eneste, hvorved man kan forberede sig til Lærerfaget, er den filologiske Embedsexamen. Men ved at studere til denne, samler man sig kun Kundskaber, men Færdighed i at meddele Ungdommen disse Kundskaber paa den hensigtsmæssigste Maade, er man ikke derfor kommen i Besiddelse af. Og stundom hører man vel endogsaa yttre, at Methoden er noget ganske Overflødigt, eller at den nok kommer af sig selv. Ja! endogsaa daarligere Disciple hører man, naar de skal dimitteres, at spekulere paa deres Informationer i Kjöbenhavn; thi, naar man er bleven Student, saa følger det jo af sig selv, at man forstaaer at informere. For at erholde en rigtigere Anskuelse i denne Henscende, er der da kun tilbage at tye til pædagogiske Skrifter, og til de brugbare Skrifter af dette Slags regner jeg ogsaa Klumpps Bog. Ogsaa denne, troede jeg, kunde bidrage til at forøge den, som det synes, atter vakte Interesse for Underviisningsvæsenet, der i den senere Tid alt oftere er bleven bragt paa Bane; og derfor besluttede jeg, hvis min Tid vilde tillade det, at oversætte samme, men ikke stykkevis, som min Angriber siger. Hvorledes han er falden derpaa, be-

griber jeg ikke; thi ikke et eneste Ord i Fortalen til mit Program giver Anledning til at antage, at dette har været min Hensigt, og den Omstændighed, at just Programmet er et Stykke af det Hele, kan dog ikke have bragt ham paa denne Tanke; thi hvad er almindeligere, end at man af et Skrift, som man ønsker bekendt, udgiver et Stykke som Prøve, inden man leverer det Hele? Og da jeg netop ønskede Skriftet kjendt især af Skolemænd, saa vidste jeg ingen bedre Leilighed dertil, end at udgive et Stykke deraf som Program. Men at udgive det Øvrige stykkeviis, har aldrig været mine Tanker; og selv Oversættelsen af Bogen, der hist og her maatte omarbejdes, har jeg kun anmeldt betingelsesviis og med et Maaskee.

„Men Hr. Grønlund anpriser den som en Bog, enhver Skolemand burde eie og benytte, som et i alle Henseender fortræffeligt Værk, der indeholder lutter uimodsigelige Sandheder; og Hr. Gr. leverer Stykker deraf til Læsning af Disciple og af Publicum.“ — Hvorledes min Angriber kan saaledes citere en Andens Ord, begriber jeg ikke; thi han paadigter mig her Urigtigheder, som jeg ikke kan vedkjende mig. Jeg har ikke sagt, at Klumpps Skrift er et i alle Henseender fortræffeligt Værk. Jeg har ikke sagt, at det indeholder lutter uimodsigelige Sandheder. Dette lader kun min Angriber mig sige; men hvordan han saaledes kan forvanske mine Ord, er mig fast uforklarligt, ligesom det heller ikke kunde være mig behageligt at blive paadigtet Ting, som jeg hverken har sagt eller tænkt. Er dette ikke at „vildlede Mængden, der maa antage, at det er sandt, siden det siges saa bestemt,“ hvilket

min Angriber selv ivrer imod, saa veed jeg sandelig ikke, hvad der er det. Hvad Programmets Læsning af Disciple angaaer, da kan min Angriber være temmelig rolig; thi her ved Skolen er det nok ikke bleven læst af ret mange, og maaskee af slet ingen, naar jeg undtager, hvad der af Skoleefterretningerne kunde have Interesse for dem. Og om det endogsaa var det, saa troer jeg ikke, at dette vilde have de skadelige Følger, som min Angr. antager. Deres Agtelse for deres Lærere er ikke bleven ringere siden den Tid, og deres Flid i det Hele er ikke aftaget, men snarere forøget.

„Enhver, der kjender Klumpps Bog, veed, at det er et Partiskrift, at det ved Siden af meget Godt, ja Fortræffeligt, indeholder en Mængde Overdrivelser og aldeles ubeviste Paastande, idet Klumpp oftest har argumenteret fra de sletteste Skoler i Würtemberg, og har givet Skolernes Plan Skyld for det, der var personlige Misgreb og Feil af Lærerne. Dette er til Oversflod beviist, og vi ville for Kortheds Skyld henvise Hr. Gr. til det af Thiersch (über die gelehrten Schulen) Anførte, ihvorvel vistnok ogsaa han gaaer for vidt paa den modsatte Vei. Hr. Gr. kunde derfor have tillagt dette Skrift enhver anden god Egenskab (og man kan lære Meget deraf) hellere, end Upartiskhed, thi den har det visseligen ei.“ — Ordet „partisk“ er et saa relativt Begreb, at, hvad der synes partisk for den Ene, derfor ikke strax synes det for den Anden, i det Mindste ikke i den samme Grad. At Klumpps Skrift har fundet Bifald hos mange af Tydscklands berømteste Mænd og største Pædagoger, synes dog at vidne om dets Værd, saa-

velsom ogsaa den Omstændighed, at man i Gjærningen søger at oprette Skoler efter hans Forslag. Og ikke troer jeg, han bør dadles, fordi han med Varme anbefaler og forfægter, hvad han anseer for rigtigt. Ikke troer jeg, han bør dadles, fordi han fremhæver som Feil, hvad der virkelig er det, og gjør Forslag til Forbedringer ved Underviisningen, hvor den trænger dertil. Ikke troer jeg, han bør dadles, fordi han antager, at Drengens Sjæleevner bør gradeviis udvikles, at hans Opmærksomhed bør öves, og hans Eftertanke skærpes, saa han gjør sig tydelige Forestillinger om Alt, hvad der foredrages; at han bør afvænnnes fra Adspredthed og Tankelöshed, og fra al mekanisk Fremplappen af det Læste, uden at bryde sig om, enten han forstaaer det, eller ei. Imod en saadan Underviisning ivrer Forfatteren, og imod en saadan ivrer ogsaa jeg, og at det kommer saa saare meget an paa, hvorledes Kundskaberne meddeles Disciple i de yngre Aar, og at en Dreng i denne Alder kan fordærves for hele sin Levetid, og hindres fra at blive, hvad han ved en anden Behandling kunde være bleven, dette lærer saa ofte en sorgelig Erfaring, der ikke saa let lader sig omstøde. Og heri giver jeg Klumpp mit fulde Medhold, saavel som i saa meget Andet, hvad han i sit Skrift har bragt paa Banc, uden at jeg derfor i Alt er af Mening med ham. At hans Hensigter ere de bedste, og at Underviisningens Forbedring er det, hvorfor han stræber, det negte ikke engang hans Modstandere. Og af disse hænge mange ved det Gamle, ikke fordi det er bedre, men fordi det er gammelt, og fordi de ved mange Aars Brug have vundet det kjært, og selv ere

blevne underviste paa samme Maade, og kunne derfor ikke overtale sig til at troe, at der kunde være en bedre, end denne. Selv den berönte Thiersch hörer til de streng rigoröse Humanister, der især kun driver paa at lære de gamle Sprog i Skolerne, og vil have de nyere samt flere Gjenstande henlagte til Timer udenfor de egentlige Skoletimer. Klumpp söger at tilveiebringe en Forening imellem Humanismens og Realismens Tilhængere, og ved en forbedret Underviisningsmethode for Humaniora at forskaffe lidt mere Tid i Skolerne for hvad Videnskaber, der synes at være Nutidens Fordringer. Imod Beskyldningen for Partiskhed forsvarer han sig selv, og det navnlig imod et Angreb af Thiersch og endnu en anden Recensent, der beskyldte ham for ved hemmelige Machinationer at ville styrte Humanismen, i et ædelt og værdigt Sprog paa følgende Maade: „at han er sig sin aabne og rene Villie bevidst, at han endnu aldrig har staaet i noget Parties Tjeneste, og har afskyet alle hemmelige Machinationer; at, hvad han har sagt, er Resultatet af mangeaarig Iagttagelse og samvittighedsfuld Prövelse, og derfor Udtrykket af hans inderligste Overbeviisning. I sin redelige Iver for at finde det Bedste i Opdragelsen tör han dristigt maale sig med Enhver, og han kan derfor betragte saadanne hemmelige og aabne Angreb paa hans Bestræbelsers Recnhed, naar han vil bedömmen dem mildt, blot som ubillige Overilelser, om ikke som lidenskabelige Udbrud.“ Saaledes forsvarer Klumpp sig imod sine tvende dadlende Recensenter; men foruden disse har han fundet en heel Mængde af gunstige Recensenter, der bedömmen hans Bestræbelsers

paa en værdigere Maade. Saaledes afviser han de bittre Angreb paa hans Hensigters Reenhed; og saaledes bedømmer ogsaa jeg de Angreb, der ere gjorte mod mig. Imidlertid søger jeg, uden at ændse ubillige Domme, efterhaanden at indføre saa mange Forbedringer ved den mig betroede Skole, som det efter Omstændighederne er muligt. Ikke er det min Hensigt at omskabe Skolen til en Realskole, kun at give lidt mere Plads for Realia, end før har været Tilfældet. Derfor er ogsaa Naturhistorie allerede for 3 Aar siden bleven optagen blandt Underviisningsgjenstandene, og navnlig drives Botaniken her med temmelig Iver, og enkelte Disciple have endogsaa, uden Skade for den sikke og grundige Fremgang i Græsk og Latin og det Øvrige, gjort meer end almindelige Fremskridt i samme. Og dog bliver Naturhistorie her kun betragtet som en Biting, ikke som et Hovedfag. Af de Disciple, der have begyndt Naturhistorie i de 2 nederste Klasser, ere nu adskillige allerede oprykkede i tredje, d. e. øverste Klasse, men ogsaa der opgive Enkelte ikke Botaniken, skjøndt Naturhistorie ikke læres i denne Klasse, men søge efterhaanden at gaac videre deels paa egen Haand, deels ved Veiledning, hvor denne behöves; og for dem, der vedblive at beholde Lysten, aabner Universitetet engang Udsigt til en mere udvidet Underviisning. Jeg har ogsaa søgt for indeværende Skoleaar at faae iværksat endnu et Par Forandringer, som jeg troede at være gavnligt, og at kunne skee, uden at skade de Underviisningsgjenstande, der ere og forblive Hovedfagene i de lærde Skoler. I disse gjöre Fleertallet af Skolens Disciple den ønskeligste Fremgang, hvorfor og-

saa Skolen bliver mig efterhaanden kjærere og kjærere, alt som den nærmer sig mere det foresatte Maal.

„Ikke desto mindre har Hr. Gr. oversat som Skoleprogram Stykker af det, der, mildest talt, er det allermeest Partiske og Ubillige i den hele Bog, Skildringen af det Forkerte i den sædvanlige Elementarunderviisning.“ — At jeg ifølge det Foregaaende maa her være af en anden Mening, end min Angriber, er naturligt. Partisk kalder han dog nok især dette Stykke, fordi det strider imod de Erfaringer, han paa sin pædagogiske Bane har samlet sig, men da det ikke strider imod de Erfaringer, jeg har samlet mig paa min, saa kalder jeg det et af de mindst partiske i den hele Bog, og Klumpps Afviisning af Beskyldningen for Partiskhed har jeg allerede ovenfor anført. Men mon ogsaa min Angriber tilstrækkeligen har søgt at gjøre sig bekendt med Barnesjælens Natur, deres Opfattelsesevne og gradevise Udviklingsgang? Har han stillet sig paa det høiere Standpunkt, hvorfra Humanismen og Realismen kan tænkes at vandre i fredelig Forening? Har han hævet sin Tanke til Menneskeandens Udvikling ikke blot paa denne Jord, men ogsaa paa hine Kloder, hvor Tid og Rum kjender ingen Grændse? Har han overhoved „tilstrækkeligen kjendt og overveiet Sagen,“ før han gik til Angrebet og Beskyldningerne imod mig?

„Der læse nu Disciplene i Kolding Skole, at de ved den dem hidtil givne Underviisning blive gjorte udygtige (Stykket omtaler blot, at de ikke blive gjorte dygtige, hvilket dog er noget ganske andet) til at give Beskrivelse af en Egn eller en Naturgjenstand; at Underviisningen i Modersmaalet er

uvidenskabelig, umethodisk og usammenhængende; at Hovederne ere uvante til Tænkning; og at Formerne drives indtil Væmmelse; at det ikke er saa sært, om Lysten og Glæden af at lære forsvinder, og Ligegyldighed indtræder; at Drengaaarene forbittres dem, o. m. D.“ — En lang Række af Ankeposter, men om alle disse troer jeg at kunne fatte mig korteligen. Jeg har ingensteds sagt, at det her Anførte skulde gjelde om Kolding Skole, og jeg har ingensteds udpeget nogen Skole især, hvor det skulde gjelde. Een Feil kan begaaes ved een Skole, en anden ved en anden, og at Underviisningen ikke overalt er fri for Feilgreb, trænger vel neppe til Beviis. Erfaringen lærer, at Dreng i den yngre Alder kun saare sjældent med Lyst og Glæde tage fat paa deres Forretninger, at selv de flinkeste iblandt dem dog ofte langt hellere ville lege, end læse og beskjæftige sig med alvorlige Ting. Og naar nu det, der skal læres, stundom overskrider deres Fatteevne; naar Opfatningen ikke lettes dem, hvad vel undertiden kan skee, ved tydelig Forklaring, saavel som ved Liv og Munterhed i Foredraget; naar de ingen nære Følger øine af deres stundom sure Arbeide: da kan man vel gjerne sige, at Drengaaarene forbittres dem meer, end nødvendigt. Og at Underviisningen hist og her kunde forbedres, vil vel ikke kunne negtes. Ellers havde vi ved Skolerne det Tilfælde, som ikke findes i noget andet Forhold i Livet, at Alt havde naaet Fuldkommenhedens Toppunkt, og at Intet var mere at rette. Feil kunne vi altsaa alle begaae, men have vi en god Villie, og ønske vi kun vor Skoles Vel, da ville

vi ogsaa søge at ændre, hvad der kan ændres, og saaledes blive saa gavnlige for vore Disciple, som muligt. Ved det, jeg her har skrevet, var det ikke min Hensigt at fornærme, og jeg haaber heller ikke, at det saaledes vil blive anseet. Den dygtige Lærer kan ikke fornærmes derved, thi han gjelder det ikke, og den mindre dygtige vil erkjende, at min Hensigt var at gavne, og ikke miskjende denne Hensigt. Jeg agter hver nidkjær og samvittighedsfuld Skolemand, der arbejder utrætteligt i sine Fag, om endogsaa hans Anskuelse ere forskjellige fra mine, og han følger en anden Methode, end den, som jeg anseer for den rigtige. Ad forskjellige Veie naae vi stundom til det samme Maal.

„Mon Hr. Gr. troer ved slige Belæringer at vække hos sine Disciple Lyst til deres Studier, Agtelse for Skolen og Lærerne? Dersom de troe det her Sagte, (og hvorfra skulle de hente Vaaben imod slige Paa-stande?) maa vistnok det Modsatte blive Følgen. Eller skulle de troe, at Underviisningen i deres egen Skole er bedre, hvilket vi ville haabe (jeg takker skyldigst), men i andre Skoler i Danmark saa forkeert, som Hr. Gr. tænker sig den? Da er det Uret, at bilde Folk en saadan Usandhed ind.“ — Ved slige Belæringer hverken stiger eller falder Lysten hos Disciplene til deres Studier, hverken stiger eller falder deres Agtelse for Skolen og dens Lærere; thi, som ovenanført, de læse ikke Meget deraf. Men om de endogsaa læste det, da var det sandeligt daarligt beskaffent med en Lærers Agtelse, dersom den skulde staae paa saa svage Fødder, at Berørelsen af Mangler ved Underviisningsvæsenet, der kun ere

omtalte i Almindelighed, og ikke angivne at findes ved nogen enkelt Skole især, skulde kunne røkke denne Agtelse. Saamegen Indsigt vilde jeg dog ønsket, at min Angriber havde tiltroet mig, at jeg ikke forsætlig vilde bidrage til at nedsætte Lærernes Agtelse, og med det Samme ogsaa Skolens, i den offentlige Mening. Men er min Angriber saa øm over de øvrige Læreres Ære her ved Skolen, hvi viser han da ikke den allermindste Ømhed for min, men gjør derimod Alt, hvad han evner og formaaer, for at nedbryde denne? Thi det gjør han dog sandeligen ved sin hele strenge og upaalidelige Bedømmelse af mit Program. Og „da han siger Alt saa bestemt, saa troer Enhver ham paa hans Ord“, og kun Faa eller Ingen gjøre sig den Uleilighed at undersøge, om det, han siger, er sandt eller falskt. Og jeg, der har kunnet skrive noget saa Urigtigt og Galt, maa ved min Angribers Bestræbelser nødvendigvis tabe i Mængdens Dom, og det kalder han: „ei at angribe eller fortrædige Nogen!!!“ Heller ikke tænker jeg mig Underviisningen i de andre Skoler i Danmark saa forkeert, som min Angriber troer, eller søger jeg at bilde Folk en saadan Usandhed ind. Tværtimod anseer jeg den i mange Henseender for god i vore Skoler, og kun i enkelte Punkter at trænge til Forbedring. Det være langt fra mig at negte, at der ved Skolerne gives mange dygtige Lærere, ja! ved enkelte Skoler findes endogsaa næsten lutter saadanne. Og det bedste Vidnesbyrd om deres Dygtighed afgive de aarlige Examenslister til Artium, saavel som de Skrifter, der udgaae fra deres Hænder. Men derfor kan man gjerne ønske, at

deres Antal maatte vorde endnu større, og at Ingen paatog sig et Lærerembede, uden iforveien at have prøvet sine Kræfter, og uden at være gjennemtrængt af Kjærlighed til Ungdommen, og besjælet af en ret levende Interesse og Iver for det Kald, de paatage sig, og ikke betragte dette blot som et Middel til at leve, og ikke tillige som et Middel til at stifte Nytte i Borgersamfundet. Heller ikke vil jeg negte, at Lære- og Læsebøger ere blevne betydeligt forbedrede i de senere Aar, og at Kundskabernes Meddelelse saaledes i høi Grad er bleven lettet; men ikke destomindre troer jeg at have gjort den Erfaring, at Méthoden ved Underviisningen ofte ikke ansees for saa synderligt vigtig, og at der hist og her hersker større Eensidighed, end man kunde ønske; at man ofte anseer sine Fag for de ene vigtige, og de øvrige kun som Biting; at man sjældent har hævet sig til det høiere Standpunkt, hvorfra man med Aandens Blik overskuer den aandige Fremgang i alle dens Retninger, hvor alle Kundskabsstraaler mødes som i ect lysende Brændpunkt, og hvor Intet synes smaat og Intet uvigtigt, hvad der bidrager til Legemet og Aandens Udvikling og Forædling. Men et af hine Punkter er netop Elementarunderviisningen i det latinske Sprog, og derfor valgte jeg just denne til Gjenstand for mit sidste Program, i det Ønske og Haab, at det maatte bidrage til at berede Veien for en bedre Methode. Men Mange har det vel ikke overbeviist, min Angriber i det Mindste ikke, og de ældre Lærere hængende dog i Almindelighed fast ved det, som ved mange Aars Brug er bleven dem til Vane, og som de derfor

ansee for det ene rigtige. Men blandt de yngre Lærere, vilde det være mig kjært, om der dog maatte findes Nogle, for hvem Klumpps Ord maatte være overbevisende; og af Følgerne, af den hurtigere og sikkrere Fremgang nemlig og den større Interesse hos Disciplene, vilde de, som jeg haaber, til deres egen Tilfredshed erfare, at jeg dog ikke har havt saa ganske Uret. De vilde erfare, at ved en forbedret Methode i Underviisningen vil Underviisningstimernes Antal for flere Fag kunne indskrænkes, og at der ved denne Indskrænkning vil kunne vindes noget mere Tid for Naturhistorie, de levende Sprog, og hvad ellers den nærværende Tid fordrer. Enhver der læser Programmet med fordomsfrit Blik, haaber jeg, vil finde meget Sandt og Rigtigt deri. Forfatteren har med psykologisk Skarpsyn øst sine Bemærkninger af den bedste Kilde, af Barnesjælenes Natur og gradevise Ukviklingsgang. Der gives Sandheder, der stedse forblive uomstødelige Sandheder, og en saadan er denne: at Naturens Vei er den bedste, og, at hvo der følger Naturen, tager ikke feil. Til denne har Forfatteren henviist, og denne har han fulgt, og derfor indeholder hans Skrift, trods hans høirøstede Modstandere, hvis Tal dog kun er ringe mod dem, der skjenke ham Bifald, saa saare Meget, der fortjener at tages til Eftertanke.

„Og dog har Hr. Gr. paa Titelbladet sat: De skadelige Følger af den hidtil brugte Methode o. s. v.; han har med intet Ord antydet, at han har meent Tydskland, ikke Danmark, men allevegne gjort Klumpps Ord til sine, uden Modbemærkninger og Indskrænkninger. Hvad skulde ogsaa Folk med det Hele,

dersom det kun angik de tydske Skoler? Men hvor ere da de Skoler, paa hvilke disse Skildringer passe, fraregnet enkelte Læreres personlige Feil og Misgreb, hvilke ei vedkomme Planen og Indretningen? — En Methode kalder jeg „den hidtil brugte,“ naar den fra Arildstid har været brugt, og endnu ikke ganske er ophørt at bruges. Om den end ikke findes brugt ved Landets fleste Skoler, men endnu kun bruges ved nogle faa, var det end kun en eneste, saa troer jeg, den kaldes rigtigen saa; thi den har hidtil været brugt, og bruges endnu, om endogsaa med Indskrænkning, saa dog uden Afbrydelse. Først naar Brugen aldeles er standset, faldet Benævnelsen bort. Men jeg veed det med Vished, og har altsaa ikke „bildt Folk Usandheder ind,“ at den indtil den sidste Tid endnu har været i Brug. — At jeg med intet Ord har antydnet, om jeg har meent Tydskland eller Danmark, deri feiler min Angriber; thi strax paa den første Side staaer udtrykkeligt nævnet: „i de tydske Skoler,“ og S. 13 har jeg gjort opmærksom paa en Forskjel inellem de tydske og danske Skoler, og S. 21 har jeg sagt: „ligesaa hos os,“ hvilket dog i det Mindste ogsaa synes at være en Antydning. Men da det Meste af det, der i denne Henseende gjelder om Tydskland, ogsaa kan anvendes paa Danmark, saa har jeg naturligviis ogsaa, og især, meent Danmark; thi hvi skulde jeg ellers have oversat Stykket, hvis Intet deraf kunde anvendes paa de danske Skoler? At jeg allevegne har gjort Klumpps Ord til mine, uden Modbemærkninger og Indskrænkninger, deri feiler han atter; thi S. 8 har jeg sagt: „Om end, desværre! denne Forfatterens Skildring i det Hele

er rigtig, saa gives der dog allerede nu ikke saa faa hæderlige Undtagelser o. s. v.“ Dette synes dog at kunne gjelde for en Indskrænkning og en Modbemærkning. Men hvorledes min Angriber ikke har kunnet see Sligt, er mig fast ubegribeligt. Naar man paatager sig at dadle Andre, pleier man dog ellers at være temmeligt skarpsynet. — At jeg skal offentligt nævne her „de Skoler, paa hvilke disse Skildringer passe,“ det vilde jeg finde høist upassende, og det venter vist ikke min Angriber selv. Jeg har allerede i det Foregaaende sagt, at jeg anseer Underviisningen i mange Henseender for god i vore Skoler, og i hvor mange den ikke er det, veed jeg ikke, og skjötter heller ikke om at vide; men at der endnu ere Mangler tilbage ved Elementarunderviisningen, det veed jeg, og derfor ønskede jeg, at mit Program maatte bidrage, var det end kun en ringe Deel, til at gjöre opmærksom paa disse Mangler. Og selv min Angriber indrømmer, at der ere Mangler, idet han omtaler „enkelte Læreres personlige Feil og Misgreb.“ Deri ere vi altsaa fuldkomment enige; men ikke er jeg enig med ham deri, at disse Feil og Misgreb „ei vedkomme Planen og Indretningen.“ Thi Plan og Indretning bör ei være saaledes, at Feil og Misgreb ikke kunne hæves og bortskaffes.

„Hvorlidet Hr. Gr. har kjendt og overveiet Sagen, sees paa en paafaldende Maade af det Par Ord, hvormed han S. 5 indleder det Hele. Der siges nemlig, at der i de første 3-4 Aar læses alene Grammatik, og det som oftest i 12-14 ugentlige Timer. Dette er aldeles falskt, hvad de danske, preussiske, sachsiske, bayerske og hannoverske Skoler angaaer, (Hr.

Gr. kan blandt Andet eftersee Mag. Ingerslevs Bidrag til Skildring af det lærde Underviisningsvæsen i Preussen o. s. v.) og der findes nu neppe nogen Skole i Verden, hvor en saa forkeert Methode følges. Hr. Gr. synes derfor at kæmpe mod Veirmöller.“ — Hvorlidet min Angriber har kjendt og undersøgt Sagen, sees paa en paafaldende Maade netop af dette Stykke. Thi i det Par Ord, hvormed jeg indleder det Hele, har jeg udtrykkeligen sagt, at det er i de tydske Skoler, hvor Underviisningen sædvanligt begynder med det 7de Aar, at de første 3 à 4 Aar anvendes alene til Grammatik. At der i Danmark, hvor Underviisningen først begynder med det 10de Aar, maa i de Skoler, hvor den gamle Methode bruges, anvendes et Par Aar mindre paa at læse den blotte Grammatik, følger naturligviis af sig selv. Men aldeles falskt er det ikke derfor, at der gives Skoler, hvor der af Begynderne i 1ste Klasse anvendes en 12-14 ugentlige Timer paa latinsk Grammatik. Men min Angriber synes ikke at kjende ret mange Skoler udenfor Hovedstaden, og der maa man jo naturligviis antage, at slige Feil ikke ere at finde. I Provindserne derimod vil Sligt ikke være uden Exempel, og jeg kjender den Skole i Danmark, hvor der indtil for et Par Aar siden er bleven læst 15, siger og skriver femten, Timer Latin om Ugen i første Klasse, og for nederste Parti alene Grammatik, og jeg kjender Skoler i Danmark, hvor baade Latin og Græsk er bleven dreven paa samme Maade. Ønsker min Angriber nærmere Oplysning herom, da skal jeg med Fornöielse meddele ham samme, naar han skriftligt vil henvende sig til mig desangaaende. Beskyldningen for at kæmpe mod

Veirmöller, skjenker jeg ham ganske. Det Slags Komplimenter, der falde lidt i det Grove, har jeg aldrig yndet at indlade mig paa.

„Spørger Hr. Gr., hvad der bevæger en ham aldeles fremmed Mand til at skrive dette, da svarer jeg med en af Klumpps Recensenter: Wir pflegen unsere Entrüstung zu äussern nicht nur, wenn man uns selbst, sondern auch, wenn man das angreift, was uns werth und wichtig ist.“ — Hertil svarer jeg blot: at min Angriber er mig ikke saa aldeles fremmed, som han antager, og kjender jeg ham end ikke af Person, saa troer jeg dog at kjende ham af Navn. Dog deri kan jeg feile; men ubehageligt er det dog altid, at see sig nødsaget til at fegte navngiven mod en Navnløs, selv at maatte sætte sit Navn, medens Modstanderen kryber i Skjul bag Anonymitetens Plankeværk. Har man Hjerte og Mod til at angribe en Andens Agtelse, og det endogsaa uden tilstrækkelige Grunde, saa skulde man ogsaa have Hjerte og Mod til at nævne sit Navn. Dog det haaber jeg ogsaa, vil skee; thi uædle Bevægegrunde tiltroer jeg, som allerede sagt, ikke min Angriber. Slutningscitater troer jeg med fuld Føie at kunne vende om og give ham igjen tilbage, thi han har ikke alene angrebet mig selv, men ogsaa hvad der var mig vigtigt og kjært.

Saaledes har jeg da, som jeg troer, med tilstrækkelige Grunde gjendrevet den imod mig udtalte Dadel, og afviist de mig gjorte Beskyldninger. Er jeg maaskee et eller andet Sted bleven lidt vel varm, da vil min Angriber, hvis han, hvad jeg antager, er en billigtænkende Mand, undskylde denne Varme.

Det var mig umuligt, at forblive ganske kold, naar man i saa afgjørende en Tone paadigter mig Ting, som jeg hverken har sagt eller tænkt; naar min Angriber, efterat han selv har beklaget, at den nidkjære Skolemands Virksomhed ikke tilstrækkeligt paaskjønnes, og at de Kundskaber, han i sin Ungdom med Anstrengelse har erhvervet, nu skal omtales som noget forældet og unyttigt Kram, og efterat han i temmeligt stærke Udtryk har yttret sin Misbilligelse med, hvad der strider imod hans Overbeviisning, naar han da, siger jeg, ikke vil indrømme mig, hvad han tiltager sig selv, og ikke vil tilstaae mig Frihed til at fremsætte, hvad jeg efter min Overbeviisning og efter mine Erfaringer anseer for rigtigt og sandt. Det var mig umuligt, at forblive ganske kold, naar han af det Brudstykke, jeg har oversat af Klumpps Bog, fremhæver og laster flere Punkter som urigtige og falske, uden at anføre andet Beviis for deres Urigtighed, end at han misbilliger dem. *)

*) Da disse Bemærkninger egentligt vare bestemte for Kjøbenhavnsposten, saa lød det næste Stykke, der her maa hensættes i en Anmærkning, saaledes: „Ikke agter jeg her (i Kbhvnposten) videre at fortsætte denne Strid, og skal den føres med Bitterhed og Fornærmelser, da anseer jeg det for uværdigt for os begge, og kun til liden Baade for den Sag, hvorfor vi stride. Men lykkeligviis behøves det heller ikke; thi da vi begge ere Skolemænd, saa er der os derved en Leilighed given til at drøfte Sagen, der just ikke tilbydes Enhver, jeg mener ved Skoleprogrammer. Da blev Striden bragt for dens rette Forum, og da blev der maaskee Tid og Leilighed til at berigtige Meninger og Anskuelser, der endnu kunde trænge til Berigtigelse. Hvad mig angaaer, da lader jeg mig gjerne overbevise, naar jeg finder Grundene antagelige. Denne Afgjørelsesmaade synes mig at være den værdigste for os begge.“

Og naar jeg nu atter gjennemlæser, hvad jeg her har skrevet, og, efter min Angribers Exempel, i min stille Eensomhed spørger mig selv: Har jeg i dette Stykke anført Noget, som ikke var uundgaaeligt nødvendigt til min egen Retfærdiggjørelse? har jeg søgt at forvolde min Angriber hensigtsløse Krænkelser, og skulde jeg af Skaansomhed, naar Sandhed bød mig at dadle, have undladt dette, og saaledes gjort mit Forsvar mindre fuldstændigt? har jeg miskjendt hans gode Egenskaber, skjøndt han søger at nedsætte mine? og har jeg ikke, skjøndt han er ubillig mod mig, dog ligefuldt viist Billighed mod ham, forsaavidtsom det kunde bestaae med Sandhedens Fordringer? da giver Stemmen i mit Indre mig det Svar: „Du har handlet, som Du burde; det skyldte Du Din egen Ære og Din Embedsstilling, det skyldte Du Dine Medborgeres Tillid, og dem, der gav Dig dette Embede.“ Og i denne Overbeviisning slutter jeg disse Bemærkninger uden Nag til min Angriber. Han har dog givet mig en Anledning til, idet jeg nedskrev dette, at dvæle ved en Gjenstand, der stedse har været, og stedse vil blive mig kjær og behagelig.

Skoleefterretninger.

Den 11te Mai 1837 afgik ved Døden Overlærer Christian Frederik Ploug. Han var født her i Kolding Aar 1774. Kort efter at han havde taget theologisk Embedsexamen blev han 1797 ansat som Lærer her ved Skolen, hvor han især har underviist i Latin, og i sin Embedstid alene i dette Sprog. 1829 fik han Prædikat af Overlærer. Han vedblev Underviisningen indtil faa Uger før sin Død, og efterlader Enke og 4 Børn.

I hans Sted blev under 1ste Juli d. A. Janus Bagge Friis Bjerregaard, der i Januar 1831 tog filologisk Embedsexamen med bedste Karakter, og siden 1833 har været Adjunkt ved Metropolitan-skolen, allernaadigst beskikket til Overlærer her ved Skolen, og tiltraadte dette sit Embede kort efter Sommerferien. Hans Underviisningsfag er i Resten af indeværende Skoleaar Latin i Forening med Rektor igjennem alle Klasser.

Ihenseende til Underviisningsgjenstande og Lære- og Læsebøger er i dette Skoleaar ingen Forandringer skeet, undtagen at Fransk er med den høie Directions Approbation ogsaa begyndt at læses med øverste Parti i 1ste Klasse, hvortil

bruges Borrings Manuel des enfants, og at samme Klasse har istedetfor 2 erholdt 4 Skrivetimer om Ugen. Ligledes er i denne Klasse bleven begyndt at bruges Riises mindre tyske Læsebog.

Ved Skoleaarets Begyndelse var Discipelantallet her i Skolen 28. Til Universitetet dimitteres i Aar Ingen. I Aarets Løb ere 2 Disciple udgaaede af Skolen og 1 indkommen, saa at Discipelantallet for Øieblikket udgjør 27, der ere saaledes fordeelte, at der i tredje Klasse ere 10, i anden 6 og i første 11 Disciple. Deres Orden er efter sidste Omflytning denne:

TREDIE KLASSE, a.

1. Vilhelm Ulrik Berg.
2. Ludvig Frederik Find.

TREDIE KLASSE, b.

1. Johan Henrik Lauritz Grønlund.
2. Henrik Carl Vilhelm Find.
3. Gerhard Christian Ploug.
4. Edvard Carl Vilhelm Ortman.
5. Just Henrik Jagd.
6. Johan Jakob Bruun.
7. Lauritz Andreas Wisbeck.
8. Arild Frederik Ortman.

ANDEN KLASSE.

1. Peter Henrik Kastrup.
2. August Erik Frederik Carl Møller.

3. Vilhelm August Grandjean.
4. Christian Theodor Vaupell.
5. Vilhelm Michael Christian Oxenbøll.
6. Vilhelm August Theodor Ingversen.

FØRSTE KLASSE, a.

1. Carl Christian Howitz Grønlund.
2. Jens Peter Karmark Bruun.
3. Carl Edvard Grandjean.
4. Jens Jakob Utzon.
5. Vilhelm Lorentz Vaupell.
6. Peter Toft.
7. Christian Brøndlund Laurberg.
8. Carl Vilhelm Ring.

FØRSTE KLASSE, b.

1. Frantz Gotthard Howitz Grønlund.
2. Frederik Find.
3. Christian Ditlev Schwensen.

For det tilkommende Skoleaar ere 10 nye Disciple indmeldte.

Stipendier have i indeværende Skoleaar 4 Disciple oppebaaret, nemlig: H. C. V. Find og G. C. Ploug hver 15 Rbd., V. U. Berg 10 Rbd. og P. H. Kastrup 9 Rbd., Alt at oplægge paa 5 Rbd. nær. Fri Underviisning have følgende 15 Disciple havt: L. F. Find, J. H. L. Grønlund, J. H. Jagd, L. A. Wisbeck, J. J. Bruun, A. E. F. C. Møller, V. A. Grandjean, Ch. Th. Vaupell, V. A. T. Ingversen,

C. C. H. Grønlund, J. P. K. Bruun, C. E. Grandjean,
V. L. Vaupell, P. Toft og F. G. H. Grønlund.

Inden jeg slutter denne korte Anmeldelse af Skolens nærværende Tilstand, har jeg endnu en meget behagelig Efterretning at meddele. Det har nemlig hidtil været et føleligt Savn ved Kolding lærde Skole, at den kun har havt 3 Klasser istedetfor de sædvanlige 4. For Lærerne var det ikke behageligt at have 3 Partier samlede i en og samme Klasse, hvilket i Klasser, hvor Disciplene sædvanligt forblive i 3 Aar, ikke i alle Fag kan undgaaes, og Disciplene maae nødvendiggen standses i deres Fremgang, naar Læreren maa dele sin Time imellem flere Partier, og altsaa beskæftige sig i kortere Tid med hvert enkelt. Dette Savn er nu afhjulpet, idet den høikongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler har ifølge mit Andragende og det høie Ephorats gunstige Betænkning under 19 September d. A. bevilget, at der fra det nye Skoleaars Begyndelse maa oprettes en 4de Klasse her ved Skolen, og at der til Lokale for samme maa foreløbigen afbenyttes et af de Værelser i Skolebygningen, som forhen have været beboede af afdøde Overlærer Ploug. Denne for Skolen saa gavnlige Forandring er det mig en særdeles Glæde, formedelst Examens Udsættelse ved tilfældige Omstændigheder, endnu i indeværende Skoleaar at kunne bringe til offentlig Kundskab.

Kolding, den 24 September 1837.

Grønlund.

Den offentlige Examen i Kolding lærde Skole tager sin Bøgyndelse Løvedag den 7 October, og fortsættes i følgende Orden:

Løvedag den 7 Octbr.

Iste Værelse.

2det Værelse.

8-11. 3 Kl. Lat. Stiiil.

2 Kl. Lat. Oversættelse.

3-6. 3 Kl. Dansk Udarbeidelse. 1 Kl. a. Lat. Stiiil.

Mandag den 9 Octbr.

8-11. 3 Kl. Lat. Oversættelse.

2 Kl. Dansk Stiiil.

3-6. 2 Kl. Lat. Stiiil.

1 Kl. Dansk Stiiil.

Tirsdag den 10 Octbr.

gjennemsees og bedømmes de skriftlige Arbeider.

Onsdag den 11 Octbr.

9-12. } 3 Kl. Latin under Rektor

9-12. 2 Kl. Arithm. og Geometr.

3-4. } og Hr. Bjerregaard.

3-6. 1 Kl. Arithm. og Religion.

4-6. 3 Kl. Græsk.

Torsdag den 12 Octbr.

9-12. 2 Kl. Latin under Hr. Bjerregaard og Rektor.

3 Kl. Religion.

1 Kl. Tydsk og Naturhistorie.

3-6. 2 og 1 Kl. Dansk.

Fredag den 13 Octbr.

9-12. 3 Kl. Arithm. og Geometr. 10-12. 3 Kl. Tydsk.

3-6. 2 Kl. Hist. og Geografi.

1 Kl. Geografi.

Løvedag den 14 Octbr.

9-11½. 1 Kl. Latin.

2 og 3 Kl. Hebraisk.

11½-12½. 2 Kl. Fransk.

3. Alle Klasser Gymnastik.

Mandag den 16 Octbr.

9-12. 3 Kl. Historie og Geografi.

2 Kl. Tydsk og Naturhistorie.

3-6. 3 Kl. Fransk.

1 Kl. Historic.

Tirsdag den 17 Octbr.

9-12. 2 Kl. Religion og Græsk.

1 Kl. Fransk.

Onsdagen den 18 Octbr. holdes Censur af Lærerne; Mandagen den 23 Octbr. om Eftermiddagen Kl. 3 examineres de af de nyanmeldte Disciple, som ei forhen ere examinerede, og Tirsdagen den 24 Octbr. om Formiddagen Kl. 11 foretages Translocationen, og indsættes tillige Hr. Overlærer Bjerregaard i sit Embede. Der holdes Taler af Rektor og Hr. Bjerregaard, og aflægges ved samme Leilighed en Prøve paa Disciplenes Fremgang i Vokal- og Instrumentalmusik.

Disciplenes Forældre og Værger, samt enhver Videnskabernes og Skolens Velynder indbydes herved ærbødigst til efter Leilighed og Behag at bære den mundtlige Deel af denne Examen, saavel som ovennævnte Høitidelighed med deres Nærværelse.

